

Noví a málo zkušení úředníci budou muset skládat zkoušky, mění se systém odměňování...

Pracujete pro stát nebo to v dohledné době plánujete? Od ledna se s novým služební zákonem mění pravidla. Co všechno bude v životě úředníka jinak?

Nela Vejvodová
redaktorka MF DNES

Evropská unie ho po České republice chtěla už dlouho, ale žádná z předchozích vlád jej neprosadila. Konečně ho máme. Zákon o státní službě platí od letošního ledna a v praxi se naplno projeví začátkem července. Nový předpis ovlivní práci asi 70 tisíc státních úředníků. Jak konkrétně?

Úřednické zkoušky pro nováčky i úředníky s malou praxí

Nový úředník může očekávat plat vypočítaný podle náročnosti činnosti, jejíž výkon se na služebním místě vyžaduje. Jeho plat tedy bude tabulkový, zákon počítá s dvanácti platovými třídami a minimálními platovými tarify v každé třídě.

Nový uchazeč o místo bude muset kromě dalších předpokladů splnit i takzvané úřednické zkoušky. Ty se ale budou týkat i již přijatých úředníků, kteří mají méně než tříletou praxi, těch je asi patnáct tisíc. Úřednické zkoušky mohou stávající zaměstnanci splnit až do konce roku 2016, po tomto termínu jim hrozí vyhazov.

U úřednických prověrek může zkoušený jednou propadnout. Budou mít dvě části: obecnou, písemnou část a část ústní, specializovanou.

Návrh o obecné části úřednické zkoušky říká: „Účelem je ověřit, zda státní zaměstnanec má potřebné znalosti organizace a činnosti veřejné správy, práv a povinností a pravidel etiky státního zaměstnance, znalost právních předpisů obecně dopadajících na činnost státní správy a základní znalosti práva Evropské unie.“ V odborné části zkoušky, která se bude skládat před komisí na jednotlivých úradech, se budou ověřovat znalosti a odbornost pro práci na konkrétním úřadě či ministerstvu. Zaměstnanci si budou přezkoušení hradiť ze svého.

Vyhnou se mu ti úředníci, kteří

Foto: Shutterstock

v předchozích deseti letech pracovali minimálně tři roky na nějaké pozici na krajském, obecním a správním úřadě či na úřadě obce s rozšířenou působností nebo v Evropské komisi.

Odměny v maximální výši 25 procent ročního platu

Odměny státních úředníků šplhají často do statisíců a převyšující tak jejich běžný plat by měly díky novému služebnímu zákonu skončit. Nové bude mít výše bonusů strop v podobě čtvrtiny ročního platu a zároveň maximální výše osobního příplatku v dané platové třídě a tarifu.

Sněmovna původně uvažovala o 15 nebo 30 procentech. Úředníci samozřejmě budou mít možnost využít množství příplatků, například ten za výchovu čekatele, za diplomatické a konzulární hodnosti, za službu a vedení. Výše většiny příplatků bude stanovena vládním nařízením či služebním předpisem.

Superúředník, tajemníci a náměstci

Superúředník Josef Postránecký

Od 1. února 2015 náměstek ministra vnitra pro státní službu. Dříve pracoval v Prognostickém ústavu, přednášel na VŠE, následně byl zaměstnán jako ředitel na ministerstvu pro místní rozvoj a na ministerstvu vnitra, kde řídil kancelář náměstka pro ekonomiku, strategie a evropské fondy.

Nadřazeným všech úředníků bude náměstek ministra vnitra pro státní službu, takzvaný superúředník. Vybrala ho vláda na základě doporučení komise a stal se jím Josef Postránecký, který do funkce nastoupil 1. února. Superúředník je jmenován na šest let a na svém místě

bude moci být jen jedno funkční období.

Původně mělo práci úředníků a veškeré personální záležitosti řešit Generální ředitelství státní služby, to ale bylo po koaličních jednáních zrušeno a jeho funkce nahradili právě náměstek ministra vnitra pro státní službu a personální ředitel sekce pro státní službu.

Na každém ministerstvu bude nově působit takzvaný státní tajemník. Ten bude jmenován na pět let a vybírat ho bude speciální komise. Bude řešit personální záležitosti a práci úředníků na daném ministerstvu.

Nový služební zákon omezuje počet politických náměstků na maximálně dva, odborných náměstků ale může mít ministr neomezeně. Politici náměstci nejvíce vadí prezidentu Zemanovi, vetoval kvůli nim zákon (veto bylo Sněmovnou přehlasováno) a napadl ho u Ústavního soudu.

Zároveň by se díky nové hierarchii měla změnit praxe, kdy nově příchozí ministr vymění část úředníků a nahradí je vlastními lidmi.

O řadových úřednících bude rozhodovat právě vedení státní správy.

Většina ministerstev „nakyne“

Služební zákon se do praxe zavádí pomalu. Do poloviny letošního roku musí každý z úřadů říct, kolik úředníků chce zaměstnat a na jakých pozicích. Tito lidé pak budou pracovat podle nových nařízení. Šéfu úřadů a vedoucí pracovníci budou moci na svých postech zůstat o rok, respektive dva děle. V polovině roku 2016 (respektive 2017) na jejich místa však musí být vypsána výběrová řízení.

Většina ministerstev pod těmito nařízeními trochu „nakyne“. Začínají přibývat hlavně náměstci, některá ministerstva však dostala už i svého státního tajemníka. Politici se nyní přou, zda tyto nováčky budou muset za rok či dva znovu podstoupit výběrové řízení.

Kvůli nejasnostem a různým výkladům nového zákona se také odkládá třeba jmenování šéfa Úřadu práce, ministryně Michaela Marksová-Tominová čeká, jako spousta dalších, na vydání prováděcích předpisů ke služebnímu zákonu.

Názor Soukromý sektor versus státní správa

Petr Bujalka
poradensko-personální agentura
McROY Czech

Pořád platí, že práce ve státním sektoru je větší jistotou než ta v soukromém. Nemusí být tolik flexibilní a naráží na kostrbatost vnitřních procesů, nicméně si státní zaměstnanci vydělají více peněz než ti v soukromých firmách (když vycházíme z mediánu hrubých mezd). Zaměstnanci zde můžou počítat s odměnami ve formě osobního ohodnocení, častý je i příspěvek na stravování (stravenky). V soukromém sektoru existuje možnost flexibilnější pracovní náplně, benefity jsou časté u mezinárodních firem (stravenky, příspěvky na pojištění, více týdnů dovolené...), to platí u většiny administrativních pozic. Na druhou stranu, místa ve výrobě jsou často bez jakýchkoliv benefitů. V soukromé sféře je víceméně pravidlem neřešit striktně pracovní dobu, takže se dělá víc přesčasů, i když v poslední době lze tento trend pozorovat i na některých ministerstvech, zejména u pracovních pozic napojených na EU.

Problém Nejsou prováděcí předpisy? Nebudou dotace z EU

Jde asi o 550 miliard korun z evropských fondů, které jsou pro Českou republiku určeny na roky 2014 až 2020. Evropská komise však Česku vyčítá, že nový služební zákon neobsahuje vše, k čemu se zavázalo – jde jí hlavně o přesné platové předpisy. Hrozí, že bude zastaveno poskytování dotací z rozpočtu EU. „Obdržela jsem oficiální e-mail od Komise, že nebudou schvalovány programy 2014–2020, aniž by existovaly prováděcí předpisy ke služebnímu zákonu,“ řekla při debatě v Senátu ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová. Předpis upravující odměňování úředníků má začít platit až od 1. ledna 2016, Evropská komise tak chce znát alespoň časový plán přijímání nových vyhlášek, podle vlády bude většina dokončena do půl roku.

Poradna Má zaměstnanec, jenž doprovází příbuzného k lékaři, nárok na volno a náhradu mzdy?

Může zaměstnavatel odmítnout proplatit den strávený u lékaře?

Máma má roztroušenou sklerózu, táta s ní často jezdívá na zdravotní prohlídky. Vždy si bral na jeden den „paragraf“, protože není nikdo jiný, kdo by s ní k lékaři jel. Dosud mu zaměstnavatel nepřítomnost proplácel, ale teď mu účetní řekla, že mu to neuhradí, protože měl ten den odpolední a doktoři pracují jen dopoledne. S mámou jeli k lékaři jako vždy na osmou ráno, vrátili se až odpoledne.

Zaměstnavatel je povinen omluvit nepřítomnost pracovníka, případně platit náhradu mzdy nebo platu při překážkách v práci na straně zaměstnance. Podle zákoníku práce lze mezi ně zařadit například dočasnou pracovní neschopnost, karanténu zaměstnance, mateřské a rodičovské dovolené...

Další osobní překážky, za něž náleží zaměstnanci volno a případně i náhrada mzdy, jsou v nařízení vlády č. 590/2006 Sb.: vyšetření nebo ošetření ve zdravotnickém zařízení, pracovnílékařská prohlídka, vyšetření nebo očkování související s výkonem práce, přerušení dopravního provozu nebo zpoždění hromadné dopravních prostředků, znečištění cesty do zaměstnání, svatba, narození dítěte, úmrtí, doprovod, pohřeb spoluzaměstnance, přestěhování a vyhledání nového zaměstnání.

Doprovodem rozumíme činnost

zaměstnance, který doprovází rodinného příslušníka do zdravotnického zařízení k vyšetření nebo ošetření při náhlém onemocnění nebo úrazu a k předem stanovenému vyšetření, ošetření nebo léčení. Doprovázejícímu zaměstnanci náleží pracovní volno na nezbytně nutnou dobu, ale nejdéle na jeden pracovní den, a to za předpokladu, že doprovod byl nezbytný a lékařské úkony nebylo možné provést mimo pracovní dobu.

Pracovní volno se však poskytne jen jednomu z rodinných příslušníků. Nezbytností se rozumí doprovod tak potřebný, že by bez něj k vyšetření a ošetření buď nemohlo dojít, nebo ano, ale se značnými obtížemi. Pod nemožností provést doprovod mimo pracovní dobu si lze představit situaci, kdy k vyšetření nebo ošetření nemůže dojít v čase nezasahující do pracovní doby zaměstnance.

Zasáhne-li doprovod pouze do části pracovní směny zaměstnance, pra-

covní volno se poskytne jen za tuto část a zaměstnanec se následně musí vrátit do práce.

Při doprovodu náleží zaměstnanci vedle pracovního volna i náhrada mzdy nebo platu, a to v případě, že doprovázenou osobou je manžel, druh, dítě, rodiče a prarodiče zaměstnance nebo jeho manžela. Náhrada mzdy nebo platu nenáleží zaměstnanci, který doprovází ostatní příbuzné nebo který má za doprovázeného nárok na ošetřovné z nemocenského pojištění. V případě, že doprovod zasáhne pouze do části pracovní doby, poskytne se při splnění všech podmínek náhrada mzdy nebo platu pouze za část, v níž zaměstnanec nepracoval.

Doprovod vaší matky trpící roztroušenou sklerózou lze označit za určitých předpokladů za nezbytný, ale bohužel nelze případ posoudit jednoznačně. Chybí vymezení doby doprovodu a času lékařské prohlídky

ky ve vztahu k pracovní době vašeho otce jakožto doprovázejícího zaměstnance, které by posloužilo k posouzení podmínky nemožnosti konání doprovodu mimo pracovní dobu.

Domníváte-li se, že váš otec splňuje podmínky pro výplatu náhrady mzdy či platu, je nezbytné oslovit zaměstnavatele a požádat jej, aby ji vyplatil. Pokud to neudělá dobrovol-

ně, lze se obrátit na soud nebo podat podnět inspekcí práce ke kontrole zaměstnavatele s uvedením, že vašemu otci bylo poskytnuto pracovní volno, ovšem nikoliv náhrada mzdy.

JUDr. Jan Kozubek
advokát z kanceláře
Becker a Poliakov

INZERCE

PROCKERT & HÝNEK Výstavba inženýrských staveb
přijme pracovníky na pozice:
technik – stavbyvedoucí IS
požadujeme: středoškolské vzdělání technického zaměření.
(SPS – TZB, vodohosp. stavby)
praxi v oboru, práce na stavbách v rámci ČR
Zájemci volejte po-pá od 8,00 do 13,00 hod.
na tel. 220 912 226, pl. Záhořova,
popř. e-mail: info@prockert-hynek.cz

PROCKERT & HÝNEK Výstavba inženýrských staveb
přijme pracovníky na pozice:
**strojník bagru a nakladače
řidič nákl. automobilu**
požadujeme: strojnický průkaz, řid. průkaz sk. C, praxi v oboru, práce na stavbách po celé ČR
Zájemci volejte po-pá od 8,00 do 13,00 hod.
na tel. 220 912 226, pl. Záhořova,
popř. e-mail: info@prockert-hynek.cz